

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ЯСИНЕВИЧ Станіслав Людвигович

УДК 351.85:[316.77: [070+7.097] :321.21

**МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
СУСПІЛЬНОГО МОВЛЕННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Одеса – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Науковий керівник кандидат наук з державного управління, доцент
ЧЕБАН Олександр Іванович,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
СТЕПАНОВ Віктор Юрійович,
Харківська державна академія культури,
декан факультету управління та бізнесу;

кандидат наук з державного управління
БЛЮКОПИТОВ Дмитро Вікторович,
експерт громадської організації «Експертиза реформ».

Захист відбудеться «04» липня 2019 року о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22).

Автореферат розісланий «03» червня 2019 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Нагорна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження зумовлена нагальністю побудови в Україні демократичної і правової держави. Це потребує сформованого, розвиненого громадянського суспільства яке є середовищем реалізації творчих ініціатив громадян у вирішенні соціальних, економічних, культурних та інших проблем. Світовий досвід доводить, що громадянське суспільство створює умови для проведення успішної модернізації та забезпечення сталого розвитку суспільства і держави.

В інформаційному суспільстві інституціалізація даного феномену неможлива без формування та функціонування належних джерел інформації. Роль інструменту у цьому процесі, за допомогою якого здійснюється взаємодія між соціально активними громадянами і суспільством, відіграють засоби масової інформації, серед яких треба виділити суспільне мовлення. В Україні суспільне мовлення утворено в особливих умовах становлення українського медіа-ринку, де комерціалізація засобів масової інформації відбувалась на тлі занепаду якості програмного продукту, що вироблявся державними медіа. Комерційні мовники створювалися коштами великих фінансово-промислових груп та окремих заможних бізнесменів, що впливають на редакційну політику підконтрольних медіа.

Для України питання становлення суспільного мовлення є досить складним і до кінця не визначеним, попри те, що протягом тривалого часу це питання є предметом широкого обговорення, як на державному рівні, так і на рівні громадськості. Вплив держави на діяльність суспільного мовлення має чітку загально громадську спрямованість, адже його продукт впливає на складові духовного світу особистості, відповідає загалу світоглядних ідей, сприяє формуванню світосприйняття людини, допомагає їй обрати певну громадську позицію, спонукає до дій. До того ж актуальним питанням залишається визначення методів та механізмів через які публічна влада може або повинна забезпечувати гармонійний розвиток інформаційно-комунікаційної взаємодії в суспільстві. Проектування інформаційних середовищ та створення нових інформаційних ресурсів може відбуватися різними шляхами, але одним із головних суб'єктів у цьому процесі повинна бути держава, яка забезпечує запровадження прогресивної системи національних засобів масової інформації в сучасних політичних та соціально-економічних умовах.

Ідеї громадянського суспільства та генези її змісту в історії світової наукової думки досліджували світові та вітчизняні мислителі: Ф. Гегель, Ш. Монтеск'є, М. Драгоманов, І. Франко, М. Грушевський та ін. Проблематика формування і розвитку громадянського суспільства на сучасному етапі були розглянуті у працях К. Ващенко, В. Бебика, А. Колодій, В. Корнієнко, І. Кресіної та ін.

Значний внесок у дослідження питань впливу ЗМІ на процес демократичного розвитку суспільства і становлення громадянського суспільства присвячені праці: А. Костирєва, А. Москаленко, Н. Мороз, Г. Почепцова, Т. Приступенко, М. Скуленко, та ін.

Питання впливу держави на розвиток громадянського суспільства та роль ЗМІ в цьому процесі висвітлено в працях : Д. Білокопитова, Н. Драгомирецької, І. Матвєєнко, С. Чукут та ін. О. Бухтатий, В. Дзюндзюк, О. Радченко, В. Степанов, В. Солових та ін. розглядали питання взаємовідносин держави і громадянського суспільства у межах сучасних світових процесів. Т. Лозинська, В. Нікітін, Т. Бельська присвятили свої праці розгляду громадянського суспільства як суспільно-політичного явища та ін. аспектам.

Нагальність дослідження теми зумовлена тим, що незважаючи на ґрунтовну розробленість зазначеної проблематики залишається широке поле для визначення шляхів удосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення. Актуальність зазначених проблем, недостатня розробленість теоретичних та практичних питань визначили вибір теми дисертаційного дослідження, зумовили його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в рамках науково-дослідних робіт ОРІДУ НАДУ при Президентіві України за темами: «Механізми горизонтальної взаємодії в системі публічного управління в умовах децентралізації» (номер державної реєстрації 0115U001261), де особистий внесок автора як виконавця полягав в обґрунтуванні необхідності формувати комунікації громадськості і органів публічної влади в ході реалізації державної політики децентралізації за допомогою суспільних медіа-ресурсів; «Забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством» (номер державної реєстрації 0115U001262), де особистий внесок автора як виконавця полягав у розробці рекомендацій щодо використання технологічного фактору діалогової комунікації між органами публічної влади, засобами масової комунікації та громадою.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є науково-теоретичне обґрунтування підходів до вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення як універсальної технологічної платформи інформаційно-комунікаційній взаємодії у суспільстві, яке через вироблений продукт сприяє розвитку громадянського суспільства та розроблення на цій основі практичних пропозицій.

Для досягнення мети дисертації визначено такі завдання:

- визначити особливості формування громадянського суспільства в інформаційну епоху;
- дослідити структуру механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення;

- з'ясувати сутнісні особливості проектування медіа-середовищ та формування інформаційно-комунікаційної взаємодії у суспільстві;
- визначити сфери державного регулювання діяльності суспільного мовлення;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення державного регулювання діяльності суспільного мовлення в європейських країнах та Україні;
- обґрунтувати напрямки вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення.

Об'єкт дослідження – вплив суспільного мовлення на розвиток громадянського суспільства.

Предмет дослідження - механізм державного регулювання діяльності суспільного мовлення в контексті розвитку громадянського суспільства.

Методи дослідження. Міждисциплінарний розгляд проблеми вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення забезпечується дослідницьким арсеналом, має багаторівневий характер, включає сукупність загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, емпіричного і теоретичного рівнів дослідження. За допомогою системного підходу було розроблено концепт та визначено структуру механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення. Логіко-семантичний метод сприяв дослідженню категорійно-понятійного апарату предмету дослідження. Структурно-функціональний метод та декомпозиції використано у дослідженні механізму формування інформаційно-комунікаційної взаємодії членів громадянського суспільства та обґрунтовані основних напрямків державного регулювання діяльності суспільного мовлення як її складової. Компаративний аналіз дав змогу визначити відмінності між нормативно-правовим забезпеченням державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні та зарубіжних країнах.

Емпіричною базою дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, матеріали періодичних видань, статистичні матеріали, матеріали соціопитувань, аналітичні матеріали державних та громадських установ і організацій щодо діяльності суспільного мовлення.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і концептуальних підходів, сутність яких сприятиме вдосконаленню механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення як універсальної технологічної платформи інформаційно-комунікаційній взаємодії в суспільстві, яке через вироблений продукт сприяє розвитку громадянського суспільства.

У результаті дослідження отримані нові наукові результати:

уперше:

- розроблено концепт механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні та визначено його основні елементи: об'єкт,

центр, суб'єкти механізму, алгоритм роботи, опис продукту, умов, допущень або обмежень застосування механізму. Цільовою функцією механізму є вироблення продукту, який сприяє розвитку громадянського суспільства. Суспільне мовлення розглядається як кінцевий суб'єкт функціональної підсистеми механізму який виробляє цей продукт і визначається як універсальна платформа розповсюдження і обміну інформацією у суспільстві, діяльність якого незалежна від інститутів держави і бізнесу;

удосконалено:

- теоретико-методологічні засади щодо запровадження системного підходу до розробки механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення, що дозволяє розглядати даний механізм через функціональну підсистему та підсистему забезпечення;

- методологічні підходи до формування підсистеми забезпечення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні через обґрунтування структури її фінансової складової, а саме: абонентська плата, державне фінансування, рента за користування радіочастотним ресурсом, податок із реклами, спонсорство. Саме такий комплексний підхід до формування фінансового забезпечення діяльності суспільного мовлення забезпечить принцип незалежності діяльності суспільного мовлення на відміну від лише державного фінансування;

- підходи до формування функціональної підсистеми механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні через запровадження додаткового суб'єкту – представницького органу дестинаторів, який покликаний забезпечити зворотній зв'язок між суспільством і виробником продукту та встановити контроль з боку суспільства за якістю і відповідністю продукту місії суспільного мовлення;

дістали подальшого розвитку:

- засади проектування інформаційних середовищ та створення нових інформаційних ресурсів, що дозволяє визначати методи та механізми через які публічна влада може або повинна забезпечувати гармонійний розвиток інформаційно-комунікаційної взаємодії в суспільстві;

- методичні положення оцінювання ефективності діяльності суспільного мовлення щодо виконання своїх функцій та призначення.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що основні рекомендації та висновки, сформульовані у дисертаційному дослідженні, можуть бути використані для підготовки нормативних та інструктивних документів у сфері діяльності суспільного мовлення; вдосконалення діяльності органів публічної влади щодо його розвитку та забезпечення доступу до інформації, вдосконалення відповідних навчальних програм у вищих навчальних закладах із підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, розширення тематики наукових досліджень із публічного управління тощо.

Положення та пропозиції, викладені в дисертації, були використані:

Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення при розробці механізму координації взаємодії між суб'єктами державного регулювання діяльності суб'єктів ринку телебачення, зокрема основні підходи до регуляції цього ринку використано при розробці «Положення про порядок видачі ліцензій провайдера програмної послуги» (довідка від 09.12.2014 №17/2584);

Комітетом Верховної ради з питань економічної політики при опрацюванні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління юридичних осіб, акціонером (засновником, учасником) яких є держава, внесений Кабінетом Міністрів України (довідка від 11.07.2018 № 04-16/15-412);

Управлінням комунікацій та інформаційної політики Одеської обласної державної адміністрації при розробці заходів «Регіональної цільової програми сприяння розвитку громадянського суспільства» (довідка від 07.12.2018 № 02-19/988).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою роботою в якій за результатами проведених досліджень отримано нові теоретичні та методологічні результати, що складають належне підґрунтя для розв'язання важливого наукового завдання – обґрунтування теоретичних положень і концептуальних засад державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні, яке розглядається як складова інформаційно-комунікаційної взаємодії членів громадянського суспільства.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та наукові результати дослідження обговорювалися на науково-практичних конференціях за міжнародною участю, семінарах та інших науково-комунікативних заходах апробаційного характеру, а саме: «Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління» (Одеса, 25 жовт. 2013 р.); «Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи» (Одеса, 15 трав. 2014 р.); «Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід» (Одеса, 31 жов. 2014 р.); «Забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством» (Одеса, 28 квіт. 2016 р.); «Регіональна політика та регіональний розвиток в Україні» (Одеса, 07 черв. 2016 р.) та ін.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано у 13 працях, у тому числі: у 6 статтях у наукових фахових виданнях, із них 2 – у зарубіжних виданнях, та 7 публікацій апробаційного характеру.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 9 додатків. Обсяг основного тексту дисертації становить 181 сторінку, містить 8 рисунків та 4 таблиці. Використано 241 джерело, у тому числі 48 – іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, її значущість, показано зв'язок із науковими програмами і темами, сформульовано мету й завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів і їх практичне значення, подано інформацію про апробацію і впровадження роботи, відомості про публікації, зазначено її структуру та обсяг.

У першому розділі – *«Теоретико-методологічні засади дослідження механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення»* – розглянуто особливості формування громадянського суспільства в інформаційну епоху, визначено основні категорії дослідження та розроблено концепт механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення.

Встановлено, що у сучасному суспільстві інтереси громадян підпорядковані «індустрії культури» і політичному перформансу, інститути ЗМІ стають підконтрольними ринку і владним структурам. Роль публіки і публічної сфери під впливом преси трансформується в інститут громадської думки, наділений функціями легітимації влади. Сучасні інформаційні технології призводять до формування глобального громадянського суспільства як сукупності всіх громадян світу, їх вільних об'єднань та асоціацій, пов'язаних суспільними відносинами, які перебувають за межами держави, однак які гарантуються й охороняються політичними структурами глобального світу.

Визначено, що формування та розвиток громадянського суспільства необхідно розглядати через процеси становлення інформаційного суспільства, як техно-комунікаційної частини постіндустріального суспільства, де головними продуктами виробництва та споживання є інформація і знання. Тому процеси глобалізації, інформатизації, лібералізації сучасного життя ставлять нагальні питання про роль держави, влади та їх взаємозв'язку з правами людини, з її включністю в суспільні процеси. Одним із напрямків розвитку інформаційного суспільства є вирішення проблеми «інформація для всіх». Саме тому актуалізується питання про взаємопроникнення природи інформаційного і громадянського суспільства.

Аналіз наукових праць показав, що ментальні конструкції щодо даного питання мають властиві характеристики притаманні даним наукам. Визначено, що громадянське суспільство найбільше вивчається політичними та філософськими науками. У цілому праці присвячені розв'язанню комплексу задач оптимізації механізму взаємодії суспільства та держави. Зазначається, що способом існування громадянського суспільства є безперервний комунікативний процес. Домінування інформаційно-комунікаційних взаємин соціально-політичних компонентів є детермінуючим чинником у відносинах між суспільним інституціями, як всередині держави, так і в міжнародних відносинах.

Мас-медіа розглядаються як одна з форм політичної комунікації, визначається вплив мас-медіа на процеси державотворення та демократичні трансформації, вплив мас-медіа на підвищення рівня політичної культури та політичної активності як чинник, що впливає на розвиток громадянського суспільства. Із точки зору філософських наук визначення громадянського суспільства пов'язується з виявом особливостей дискурсивних і семіотичних настанов мислення і сприйняття, які поширені у суспільстві.

Наковці, що присвятили свої роботи публічному управлінню розглядали громадські рухи та громадські організації як активну частину суспільства, які під спрямованим державним управлінським впливом постійно активізують суспільство. У цьому аспекті одним із завдань публічного управління є зміна парадигми з інформаційної, яку нині покладено в основу управління інформаційною сферою, на комунікативну та розробка на цій основі адміністративних засад інституалізації комунікативних процесів у суспільстві. Одним з напрямків досліджень є визначення підходів до аналізу державного управління у сфері засобів масової інформації як суб'єкта соціального, економічного, культурного і політичного розвитку людини. У дослідженнях наводиться, що комунікації та дискурсивні практики відіграють важливу роль у побудові громадянського суспільства, але не наводиться шляхів щодо побудови цих комунікацій, не пропонуються механізми впливу держави на ці процеси. Отже, актуалізується питання організаційного, правового, економічного та ін. втручання публічного управління в процес становлення інформаційно-комунікаційної складової формування громадянського суспільства в Україні.

Встановлено, що в інформаційному суспільстві головними продуктами виробництва і споживання є інформація і знання. Доступ до інформації – це фундамент соціальності, основа громадянського суспільства. Соціальна інформація є основою соціально-економічного прогресу, а людина виступає в цьому процесі творчим посередником між інформацією і знаннями. Соціальна інформація циркулює в соціальному просторі. Поширення смислів у соціальному просторі означає сприйняття їх людьми, що знаходяться в певних соціальних стосунках з комунікантом. У результаті обміну між людьми або іншими соціальними суб'єктами інформацією, знаннями, ідеями, емоціями тощо виникає соціальна комунікація.

Визначено, що найвпливовішим видом соціальної комунікації є масова комунікація. Вона здійснюється за допомогою засобів масової комунікації, та є діяльністю соціального суб'єкта з виробництва й поширення соціальної інформації, націленої на формування суспільної свідомості суб'єктів суспільної сфери і відповідне спрямування їх (політичної, економічної, духовної) діяльності. Закцентовано, що мас-медіа є невід'ємною складовою механізму функціонування демократії, її ціннісних і нормативних засад, що потребує розгляду

громадянського суспільства в контексті інформаційного суспільства, де головним суспільним ресурсом виступає інформація.

Розглядаючи український медіапростір було визначено, що модифікація системи функціонування ЗМІ в пострадянській системі відбувається за схемою: несталий перехід від державної до приватної системи ЗМІ, в умовах слабого державного контролю медіа виробництва; утворюється умовно плюралістична система – медіа олігополія. Постає питання альтернативи, коли олігопольна схема функціонування ЗМІ зумовлює особливі риси сучасного медіа-ринку. Встановлено, що альтернативним джерелом інформації в цих умовах є «громадські медіа», «суспільне мовлення» та ін. Наголошено, що суспільне мовлення як ідеологія незацікавленого професіоналізму, обережного балансування протилежних точок зору вважається одним з індикаторів демократичності медіа-системи.

На підставі проведеного аналізу визначено, що суспільне мовлення – це фінансована громадськістю неприбуткова система телерадіомовлення, яка має на меті задовольняти потреби всіх громадян в інформаційно-комунікаційній взаємодії. Це здійснення служби для розвитку демократії та в ім'я громадянського суспільства, перебування медіа під контролем цього суспільства і прагнення до цілісної презентації суспільства у своїх програмах, а також репрезентація стосунків громадськості з владою.

У сучасних українських реаліях суспільне мовлення розглядається як суб'єкт ринку, діяльність якого регламентується окремим Законом та нормативними актами у сфері функціонування засобів масової інформації, підприємництва та ін. Продукт діяльності суспільного мовлення спрямований на задоволення потреб суспільства та виробляється і використовується на відповідних принципах. З економічної точки зору продукт суспільного мовлення визначається як суспільне благо. Тому ми визначаємо державно-управлінський вплив у цій сфері як регулювання. Обґрунтовано, що державний вплив на діяльність суспільного мовлення можна описати через механізм державного регулювання.

Цільова функція механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення міститься у виробленні продукту, що забезпечить постійно змінні потреби суспільства в інформації, комунікації та ін. для постійного розвитку суспільства та розвитку громадянського суспільства. Роль центру обмежується функцією організації та контролю виконання правил, що розробляються суб'єктами на основі врахування інтересів усіх сторін. Методи і способи взаємодії суб'єктів складають різноманітні типи такі як інформаційні, перерозподіл, укладання угод, інтеграція та ін.

У другому розділі – *«Державне регулювання сфери інформаційно-комунікаційної взаємодії у суспільстві»* – розглянуто сутнісні особливості проектування медіа-середовищ та формування інформаційно-комунікаційної

взаємодії у суспільстві, визначаються сфери державного регулювання діяльності суспільного мовлення, проведено аналіз нормативно-правового забезпечення державного регулювання діяльності суспільного мовлення в європейських країнах та Україні.

Встановлено, що для передачі соціально важливої інформації в соціальному просторі потрібен комунікаційний канал для здійснення соціальних актів та соціальної взаємодії. Він формується як наслідок взаємодії когнітивних структур (мови) і мотивації (системи цінностей). Розвиток комунікації сприяє виникненню нової системи індивідуально-демократичних цінностей, які змінили сутність сучасного виробництва, а також вплинули на рівень розвитку суспільства. Медіа-простір – це особлива реальність, яка є частиною соціального простору та організовує соціальні практики й уявлення агентів, включених у систему виробництва та споживання масової інформації.

Закцентовано, що при розгляді формування інформаційно-комунікаційної взаємодії в громадянському суспільстві треба враховувати ознаки постмодерну, які істотно впливають на соціальні процеси. Заперечення центризму є однією з основних ознак даного явища і передбачає перегляд соціопросторових координат, а сам простір підлягає деконструкції. Розвиток технологій спричинив «комунікаційне прискорення», яке має прояв у медіатизації суспільства і її залежності від смислів, що продукуються мас-медіа. Отже ми визначаємо вплив постмодерну як контекстуальний фактор формування інформаційно-комунікаційної взаємодії членів громадянського суспільства.

Наголошено, що важливою складовою у формуванні інформаційно-комунікаційної взаємодії членів громадянського суспільства є суспільна думка, яка виступає формою реалізації суспільної свідомості в процесі цивілізаційного розвитку. Зрілість громадянського суспільства визначається тим, наскільки репрезентативно суспільна думка виражає інтереси спільнот, позитивні тенденції розвитку суспільства.

Визначено, що нова модель соціального устрою, де його члени створюють, поширюють, збирають, зберігають, обробляють, передають та обмінюються інформацією має вплив на проектування сучасного медіа-середовища. Сучасні медіа, у цьому аспекті, можна визначити як універсальну технологічну платформу розповсюдження та обміну інформацією у суспільстві. Предметом впливу сучасних медіа є свідомість людини, узагальненою результативною ознакою такого впливу є соціальний медіа-концепт – своєрідне поєднання громадської думки та ідеї (ідеології), що змінює соціум у соціально-історичному розумінні.

Розгляд різноманітних аспектів формування взаємодії держави та суспільства показав, що шляхів державного втручання в інформаційній сфері є реалізація концепції сучасного суспільного мовлення. Встановлено, що суспільне мовлення для більшості країн Європи є інститутом, який сприяє не лише забезпеченню інтересів суспільства, а й демократичному розвитку держави

загалом. Держава зобов'язується дбати про незалежність суспільного мовлення і від інститутів держави і від бізнесу через законодавче закріплення принципів незалежності і через механізми фінансування та регулювання діяльності організацій суспільного мовлення. Держава забезпечує плюралізм, в якому встановлена редакційна та програмна незалежність. Інституційна автономія та підзвітність забезпечується прозорими відносинами між суспільним мовленням, державою, ринком і громадянським суспільством.

Аналіз європейського досвіду доводить, що державна політика в цій сфері намагається вирішити набір із двох дихотомічних принципів. З одного боку, намагається забезпечити набір привілеїв для суспільного мовлення, визначити зобов'язання, сформувані керівні структури, забезпечити автономію та підзвітність, з іншого – прагне створити відкриті ринки і посилити конкуренцію. Таким чином, суспільне мовлення повинно задовольняти інформаційні потреби суспільства, бути майданчиком для обміну соціальною інформацією щодо змінних цілей суспільства, еталоном поведінки і культури, що забезпечує розвиток суспільства та його ідентичність.

Аналіз нормативно-правового забезпечення державного регулювання діяльності суспільних медіа в європейських країнах та Україні показав, що базовими для урядів та функціонування суб'єктів мовлення є документи міжнародних організацій, а саме: ООН, ЮНЕСКО, ВТО до яких приєдналися країни Європейського Союзу і Україна. Така наддержавна структура як Європейський Союз розробила низку нормативних документів та рекомендацій, що створили ґрунт для розвитку громадянського суспільства й забезпечила функціонування ЗМІ в рамках цього процесу. Діяльність ЗМІ регламентується основними принципами, такими як свобода слова, незалежність, прозорість, відповідальність, конкуренція на ринку. Країни, що входять до Європейського Союзу розробили власні нормативно-правові документи, що регулюють діяльність ЗМІ на території даних держав. Окремо розроблені документи, що стосуються діяльності суспільного мовлення. Цими документами сформовані механізми для фінансування діяльності мовника, організаційної сталості, змісту контенту та роботи журналістів.

Україна при розробці нормативних документів орієнтувалася на загальносвітові та європейські принципи діяльності ЗМІ. На цій базі створено велику нормативно-правову базу, яка регламентує та забезпечує незалежність діяльності ЗМІ в Україні. Досліджено процес формування суспільного мовлення, який відбувався протягом становлення України як незалежної та самостійної держави. Цей процес розпочався з 1997 року з прийняттям Закону України «Про систему Суспільного телебачення і радіомовлення України», він супроводжувався політичним контекстом, що заважало реально створити інститут суспільного мовлення в Україні. Активізація щодо становлення суспільного мовлення та конкретні кроки відбуваються лише у 2014 році з прийняттям Закону України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». Прийнято ще низку

документів, що повинні були створити надійні механізми фінансування, організаційну систему суспільного мовлення та забезпечити політичну незалежність і спрямованість журналістської діяльності. Але українська практика та закордонний досвід доводить, що ще не сформовано реальних механізмів діяльності суспільного мовлення в Україні, які забезпечить його незалежність та дозволять стати відповідним інститутом громадянського суспільства.

У третьому розділі – *«Вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення»* – розглянуто підходи до вдосконалення фінансової складової підсистеми забезпечення функціонування механізму регулювання діяльності суспільного мовлення, запропоновано напрямки вдосконалення функціональної підсистеми механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення.

Проведений аналіз підходів вдосконалення фінансової складової підсистеми забезпечення механізму регулювання діяльності суспільного мовлення показав, що на її формування впливають різноманітні аспекти серед яких виділяємо визначення продукту суспільного мовлення як суспільного блага. Надання оптимального обсягу виробництва суспільних благ передбачає вирішення проблеми його фінансування. Невиключність економічних агентів зі споживання суспільного блага унеможливорює оптимальне забезпечення суспільними благами індивідів за допомогою децентралізованих механізмів. При цьому, виробництво суспільних благ може здійснюватися за допомогою ринкових механізмів їх фінансування, одним з яких є абонементна плата за використання суспільного блага.

Дослідження світового досвіду фінансування суспільних мовників показало, що моделі фінансового забезпечення функціонування цього мовлення достатньо різноманітні. Суспільні медіа функціонують за рахунок діяльності загальнодоступних некомерційних установ, що фінансуються за рахунок публічних джерел. Існування цих ресурсів знаходиться під тиском багатьох чинників таких, як політичні, економічні, комерційні, технологічні та ін. З іншого боку фінансування суспільних мовників відбувається за рахунок ринкових механізмів де встановлюються відносини виробник – споживач.

Запропоновано розглядати абонентську плату одним з основних джерел фінансування. Абонентська плата, яку сплачують громадяни для фінансування діяльності суспільного мовлення забезпечує принцип відповідальності суспільного мовлення перед суспільством, мовлення, яке працює для суспільства та підконтрольне йому. Встановлено, що введення цього податку в Україні потребує готовності та спроможності населення, а також розробки механізму стягнення. Розглянуто державні субсидії як основний елемент фінансової складової суспільного мовлення. Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду зосередження на державному фінансуванні доводить, що покладання на це джерело створило ризики функціонування суспільного мовлення в тих країнах, що ми розглядали, та в Україні.

Визначення напрямків вдосконалення функціональної підсистеми механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення вимагає встановлення суб'єктів, що задіяні у виробленні продукту механізму. Відповідно до чинного законодавства у його діяльності беруть участь: Наглядова рада НСТУ; Правління НСТУ; Голова Правління НСТУ; Ревізійна комісія НСТУ; Редакційна рада. Така структура суб'єктів функціональної підсистеми має ознаки корпоративного управління організацією, що ставить питання до процедур формування перелічених суб'єктів. Наголошено, що однією з найважливіших ознак суспільного мовлення, як й одного з критеріїв незалежності, є контроль суспільством за його діяльністю.

Встановлено, що взаємодія суб'єктів щодо діяльності суспільного мовлення, мають недоліки у забезпеченні зворотного зв'язку між: Центром механізму – громадянське суспільство; Функціональна підсистема механізму (виробник продукту, мовник) – громадянське суспільство (див. рис. 1).

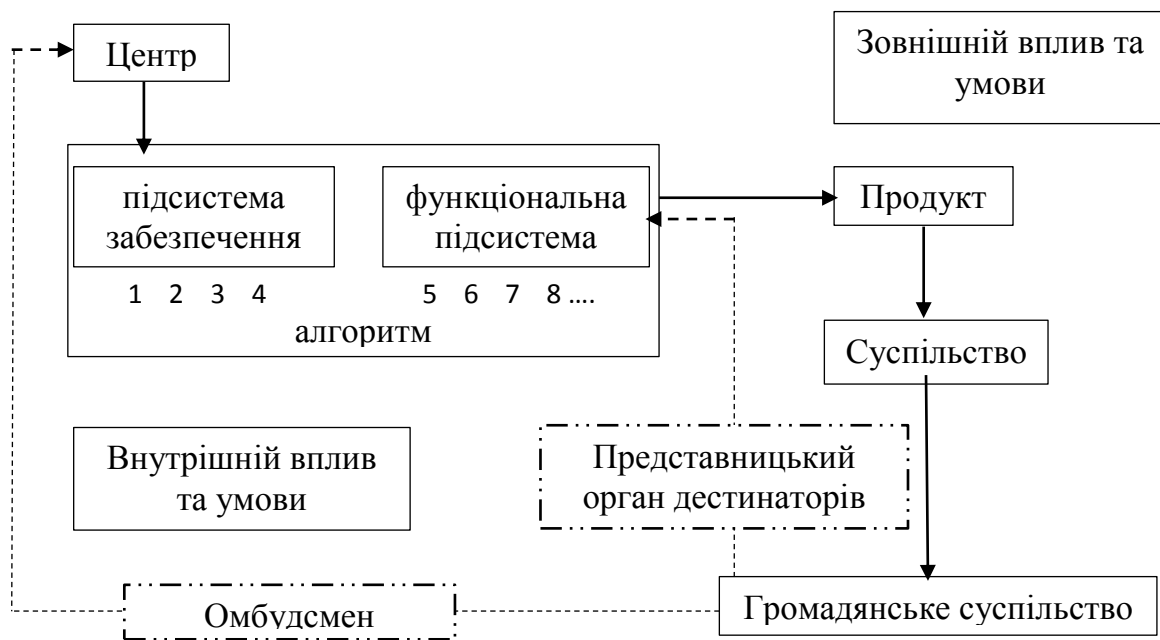

Рисунок 1. Механізм державного регулювання діяльності суспільного мовлення

Запропоновано вдосконалення функціональної підсистеми механізму державного регулювання діяльності суспільного через введення додаткових суб'єктів, що забезпечать зворотній зв'язок. Додатковий суб'єкт – представницький орган дестинаторів створює зворотній зв'язок між діяльністю суспільного мовлення з вироблення продукту та споживачем цього продукту. Запропоновано до суб'єктів, що приймають участь у зворотному зв'язку «Центр – громадянське суспільство» включити інститут Омбудсмена. Однією з функцій буде представництво та захист громадян, коли дії суспільного мовника порушують їх права через погіршення якості програмного продукту, недофінансування

мовника та ін. Введення цих суб'єктів забезпечує повноцінний управлінський цикл із відповідним зворотним зв'язком, який дозволяє виробляти продукт з заданими параметрами та їх контролем.

Забезпечення якості продукту запропонованого механізму вирішується через систему оцінювання, яка повинна, по-перше узгоджуватися з цілями, що зазначені у законодавстві, по-друге повинна відображувати сучасний стан суспільних інтересів і цілей. Для всебічного оцінювання діяльності, прозорості, ефективності пропонується впровадити стандарт якості ISAS BC 9001, апробований провідними країнами світу. Цей стандарт містить конкретні показники таких критеріїв як якість і точність інформації, загальність доступу, соціальна спрямованість, незалежність і прозорість управління та ін.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні запропоновано вирішення актуального наукового завдання щодо обґрунтування теоретичних положень і концептуальних підходів до вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні та надання практичних рекомендацій з його удосконалення. Проведене дослідження теоретичних та практичних проблем надало змогу оцінити ступінь вивчення, сконцентрувати увагу на більш дискусійних питаннях, виявити невирішені раніше проблеми, обґрунтувати методологію власного підходу, сформувані низку висновків і рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

1. Встановлено, що сьогодні суспільство розглядається як сукупність фізичних суб'єктів, об'єднаних певними комунікативними відносинами, що мають соціально-інформаційну природу й утворюють соціально-інформаційний простір. Модернізація, як всебічний процес одночасних змін у суспільстві, який створює умови, де головними продуктами виробництва і споживання виявляються інформація і знання. Визначено, що на формування та розвиток громадянського суспільства мають вплив сучасні чинники, серед яких виділяють інформаційно-комунікаційні технології, що розширюють когнітивні можливості людей та їхній комунікативний потенціал. Сьогодні формування громадянського суспільства визначається через спонтанну, спеціальну мобілізацію з використанням горизонтальних, автономних мереж комунікацій. На розвиток громадянського суспільства має вплив громадська думка, що формується з потоків інформації в диверсифікованих системах мас-медіа. Отже, в умовах об'єктивних світових процесів становлення інформаційного суспільства головним питанням є взаємопроникнення природи інформаційного і громадянського суспільства.

2. Визначено, що доступ до інформації складає фундамент соціальності, основу громадянського суспільства. Доведено, що громадянське суспільство формується в межах соціального середовища, де серед індивідів виникають

недержавні суспільні відносини і відбувається соціальна комунікація (соціальний фактор) та циркулює соціальна інформація за рахунок інформаційно-комунікаційної діяльності (технологічний фактор), яка забезпечує плюралізм поглядів та дозволяє людині самоідентифікуватися. Ми виділяємо технологічний фактор як реальний об'єкт на який може здійснювати прямий вплив публічне управління за допомогою відповідних механізмів. В умовах олігополії на медіа-ринку України запропоновано ввести нового суб'єкта ринку – суспільного мовника.

Запропоновано концепт механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення, який спирається на сукупність елементів та їх взаємозв'язків, що складаються з: об'єкту, центру, суб'єктів механізму, алгоритму робіт, опису продукту, умов, допущень або обмежень застосування механізму. Цей механізм розглядається через взаємодію функціональної підсистеми та підсистеми забезпечення. У рамках функціональної підсистеми відбувається планування, стимулювання, відповідальність і головне вироблення продукту механізму. До підсистеми забезпечення можна віднести фінансування, інформаційне, правове забезпечення та ін. Визначено сферу державного регулювання відносин: суспільний мовник – громадяни та їх організації; регулювання відносин суб'єктів у ході діяльності суспільного мовлення. У сучасних українських реаліях суспільне мовлення визначається як суб'єкт медіа-ринку, продукт якого треба розглядати як суспільне благо, де вплив держави спрямований на регулювання відносин щодо розподілу цього блага.

3. Обґрунтовано, що через проектування інформаційних середовищ та створення нових інформаційних ресурсів публічна влада забезпечує гармонійний розвиток інформаційно-комунікаційної взаємодії в суспільстві. Важливим аспектом інформаційно-комунікаційної взаємодії є суспільна думка, що виконує функцію соціального контролю і функцію регламентування та яка формується у відповідному медіа-просторі. Зрілість громадянського суспільства визначається тим, наскільки реперезентативно суспільна думка виражає інтереси спільнот. Визначено, що медіа-простір і процеси в ньому набувають рис постмодерну, що передбачає перегляд соціопросторових координат, а сам простір підлягає деконструкції. Отже, треба розглядати модель соціального устрою, де його члени створюють, поширюють, збирають, зберігають, обробляють, передають та обмінюються інформацією. Сучасні медіа у цьому аспекті можна визначити як універсальну технологічну платформу розповсюдження та обміну інформацією у суспільстві. Встановлено зв'язок між діяльністю держави в інформаційній сфері і функціонуванням на ринку різноманітних медіа, складовою частиною яких є суспільне мовлення, які забезпечують розвиток громадянського суспільства.

4. Визначено, що держава визначає зобов'язання суспільного мовлення, формує структури, забезпечує автономію, контролює підзвітність, забезпечує набір привілеїв для суспільних медіа та разом із тим створює відкриті ринки і

підтримує конкуренцію. Інституційна автономія та підзвітність забезпечується прозорими відносинами між суспільним мовленням, державою, ринком і громадянським суспільством. Держава забезпечує плюралізм, в якому встановлена редакційна та програмна незалежність, також забезпечується незалежність суспільного мовлення і від інститутів держави і від бізнесу через законодавче закріплення принципів незалежності. Встановлено, що державне регулювання сфери суспільного мовлення полягає у формуванні нормативних важелів впливу на відносини в цій сфері та створення відповідної системи фінансування і забезпечення ресурсами. Втручання держави повинно здійснюватися коли недостатньо суспільних інструментів контролю за ефективністю використання ресурсів, за рахунок традиційної ролі створення економічних, організаційних і правових механізмів функціонування суспільних медіа.

5. Встановлено, що базовими для урядів та функціонування суб'єктів мовлення є нормативно правові документи міжнародних організацій до яких приєдналися країни ЄС і Україна. В ЄС розроблено низку нормативних документів та рекомендацій, що створили ґрунт для розвитку громадянського суспільства та забезпечення функціонування ЗМІ в рамках цього процесу. Окремо розроблені документи, що стосуються діяльності суспільного мовлення. Цими документами сформовані механізми для фінансування діяльності мовника, організаційної сталості, змісту контенту та роботи журналістів. Визначено, що в багатьох країнах ЄС суспільне мовлення визначається як служба суспільству, що вимагає контролю фінансування і витрат, які не повинні порушувати баланс ринку. Необхідно враховувати, що в країнах ЄС суспільне мовлення домінувало на медіа-ринку тривалий час, тому комерційні мовники вимагають рівних умов. Саме на ці аспекти спрямований регулюючий вплив законодавства ЄС, та які є відмінними від регулюючого впливу вітчизняного законодавства. Визначено, що в Україні процес становлення суспільного мовлення почався з 1997 року з прийняттям відповідного Закону, але реальне становлення відбулось у 2014 році з прийняттям Закону «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України». Наголошено, що сформованість реальних механізмів функціонування суспільного мовлення в Україні, які забезпечать його незалежність та дозволять стати відповідним інститутом громадянського суспільства, знаходяться на початковому етапі.

6. Обґрунтовано структуру елементів фінансової складової підсистеми забезпечення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні: абонентська плата (до 25-60%); субвенції з державного бюджету (до 40%); рента за користування радіочастотним ресурсом (до 75%); податок з реклами (до 10 %); спонсорство, пожертвування, гранти тощо (до 10 %). Встановлено, що введення абонентської плати яку сплачують громадяни Україні як основного джерела фінансування потребує готовності та спроможності населення, а також розробки механізму стягнення. Поряд з цим, також

розглядаються субвенції з державного бюджету як основне джерело фінансування суспільного мовлення, закріплені чинним законодавством. Визначено, що зосередження тільки на державному фінансуванні створило ризики функціонування суспільного мовлення в країнах ЄС, Україні та у країнах на пострадянському просторі.

7. Визначено, що склад суб'єктів (чинна система НСТУ) функціональної підсистеми концепту механізму державного регулювання в цілому відповідає тому баченню, що склалося в українському науковому та суспільному дискурсі щодо складових системи суспільного мовлення. Встановлено, що чинна модель має недоліки у забезпеченні зворотного зв'язку між «Функціональною підсистемою механізму» – «суспільство/громадянським суспільством». Обґрунтовано та запропоновано ввести додатковий елемент «Представницький орган дестинаторів», який забезпечить зворотний зв'язок між функціональною підсистемою та споживачем продукту. Для встановлення повноцінного управлінського циклу з відповідним зворотним зв'язком обґрунтовано та запропоновано до суб'єктів, що беруть участь у зворотному зв'язку «Центр» – «суспільство/громадянське суспільство» включити інститут Омбудсмена. Однією з функцій цього інституту буде представництво та захист громадян, коли дії суспільного мовника порушують їх права за рахунок невідповідної якості програмного продукту. Визначено, що чинна система НСТУ відповідає ознакам корпоративного управління публічними товариствами з чого випливають питання щодо формування та функцій чинних суб'єктів, які задіяні у функціонуванні суспільного мовлення й можуть складати основу для подальших досліджень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Ясиневич С. Л. Особливості формування громадянського суспільства в інформаційну епоху. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 2(62). С. 40–44.

2. Ясиневич С. Л. Роль інформаційних технологій у формуванні громадянського суспільства. *Публічне адміністрування: теорія та практика*: електрон. зб. наук. праць ДРІДУ. 2016 Вип. 1(15). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01\(15\)/8.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2016-01(15)/8.pdf)

3. Ясиневич С.Л. Механізми формування інформаційно-комунікаційної взаємодії членів громадянського суспільства. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ. 2018. Вип. 1(73). Одеса: ОРІДУ НАДУ. С. 99–105.

4. Ясиневич С. Л. Місце і роль мас-медіа в процесі формування соціально-комунікаційної сфери громадянського суспільства. *Теорія і практика державного управління*: зб. наук. праць ХарРІДУ. Вип. 3-2018. Харків: Вид-во «Магістр», 2018.

5. Yasinevich Stanislav. Financing Public Broadcasting: Ways of Funds Formation. Ukrainian Case. *J Mass Communicat Journalism* 8: 392. doi: 10.4172/2165-7912.1000392

6. Yasinevich Stanislav The role of the mass media in the formation of the social and communication sphere of civil society. *European Journal of Humanities and Social Sciences: Scientific journal*. № 5 2018. P. 33–35

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Ясиневич С. Л. Місце суспільних медіа ресурсів у розвитку громадянського суспільства. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку публічного управління* : матеріали Всеукр. підсумк. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. (Одеса, 25 жовт. 2013 р.) Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2013. С. 212–213.

8. Ясиневич С. Л. Вплив інформації на формування громадянського суспільства. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи*: матеріали V Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів з держ. упр. (Одеса, 15 трав. 2014 р.) Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 50–54. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/7/1/doc/2014-05-27-Konf%202014.pdf>

9. Ясиневич С. Л. Роль суспільних медіаресурсів в демократичному суспільстві. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, (Одеса, 31 жов. 2014 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. С. 176–177.

10. Ясиневич С. Л. Напрямки державної політики щодо формування цілісного національного інформаційно-культурного простору. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяченої 20-річчю утворення інституту. (Одеса, 29–30 жов. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. С. 42–43.

11. Ясиневич С.Л. Мережеве суспільство як нова форма комунікаційної взаємодії. *Забезпечення конструктивного діалогу між владою та суспільством* : матеріали наук.-практ. конф. (Одеса, 28 квіт. 2016 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. С. 168–171.

12. Ясиневич С.Л. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на формування соціально-інформаційного простору. *Регіональна політика та регіональний розвиток в Україні*: матеріали IV ВЕБ-семінару для представників вищих навч. закладів, органів публічної влади, громадських організацій (Одеса, 07 черв. 2016 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016. С. 63–66

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

13. Ясиневич С.Л. Суспільне мовлення та універсальна програмна послуга: чи буде користь від законодавчих змін? *Детектор Медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/120361/2016-11-07-suspilne-movlennya-ta-universalna-programna-posluga-chi-bude-korist-vid-zakonodavchikh-zmin/>

АНОТАЦІЇ

Ясиневич С. Л. Механізм державного регулювання діяльності суспільного мовлення в контексті розвитку громадянського суспільства – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління – Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Одеса, 2019.

У дисертації обґрунтовано теоретичні положення і концептуальні підходи до вдосконалення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні та надання практичних рекомендацій з його удосконалення. Цільова функція даного механізму міститься у виробленні продукту, що забезпечить постійно змінні потреби суспільства в інформації, комунікації та ін. задля постійного розвитку суспільства та формування громадянського суспільства. Із позиції системного підходу цей механізм розглядається через взаємодію функціональної підсистеми та підсистеми забезпечення. Суспільне мовлення розглядається як фінансована громадськістю неприбуткова система телерадіомовлення, яка має на меті задовольняти потреби всіх громадян в інформаційно-комунікаційній взаємодії.

Обґрунтовані підходи та розроблені практичні пропозиції щодо вдосконалення державного регулювання діяльності суспільного мовлення як універсальної технологічної платформи інформаційно-комунікаційній взаємодії у суспільстві, яке через вироблений продукт сприяє розвитку громадянського суспільства. Запропоновано підходи до вдосконалення підсистеми забезпечення механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні через обґрунтування структури її фінансової складової. Запропоновано підходи до вдосконалення функціональної підсистеми механізму державного регулювання діяльності суспільного мовлення в Україні через введення додаткових суб'єктів, що забезпечать зворотній зв'язок в механізмі.

Ключові слова: механізм державного регулювання діяльності суспільного мовлення, розвиток громадянського суспільства, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційна взаємодія.

Yasinevich S.L. The mechanism of state regulation of activities public service broadcasting in the context of the development of civil society – The manuscript.

The dissertation for a Candidate Degree in Public Administration, specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration - Odessa Regional Institute of Public Administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Odesa, 2019.

The dissertation substantiates theoretical positions and conceptual approaches to the improvement of the mechanism of state regulation of public broadcasting activities in Ukraine. The target function of this mechanism is to develop a product that provides the ever-changing needs of society for information, communication, etc., for the continuous development of society and the formation of a civil society. From the position of the system approach, this mechanism is considered through the interaction of the functional subsystem and the support subsystem. Within the framework of the functional subsystem, planning, stimulation, responsibility and product development of the mechanism take place. The support subsystem includes financing, information, legal support, etc. Public broadcasting is viewed as a publicly funded non-commercial television and radio broadcasting system that aims to meet the needs of all citizens for information and communication interaction.

The research determines that the formation of a civil society takes place on the basis of two factors:

- social, characterized by: the internal dynamics of interaction of individuals; social activity in defending their rights and freedoms; has internal features in accordance with organizational-political and cultural norms; accumulates, stores and reproduces ethical and moral codes of conduct;

- technological, characterized by mass communications in the information space; the possibility of an instant response to information (comments, discussions, actions); the availability of media resources (independent media, free Internet, other communicative sources); availability of technical means and other possibilities of access to information.

We single out the technological factor as a real object, which can be directly influenced by public administration through appropriate mechanisms.

At the heart of the idea that television and radio broadcasting should be put in service for the public interest is the awareness of the role of speech as an intermediary and participant in the communication process in society. Public speech, as a model of speech organization, was designed to overcome the internal weakness of the two dominant systems of broadcasting organization - radio and television broadcasting under state control and a profit-oriented commercial model. The meaning of the existence of public service broadcasting, which is beyond state and commercial control, is to fulfill the functions of public service.

Public media should be non-profit public service broadcasters. Programs of broadcasters in general or certain types of programs have the so-called market failures, so the solution to and solution to this problem can not be achieved by market criteria and in terms of the efficiency of commercial players.

Media products and services may be provided through different types of institutions: markets where commercial broadcasters operate, government or government, non-governmental non-profit organizations and public media. Each of these institutions has certain advantages and disadvantages in connection with the decision-

making rules for providing services to citizens and forms their own special economic mechanism for the functioning of the media.

State influence in this area is aimed at achieving two goals. First, it tries to provide a set of privileges for the public media, to define their obligations, to formulate control structures to ensure autonomy and control their accountability. Secondly, it also seeks to create open markets and strengthen competition. Thus, it tries to solve a set of two principles or an inherent dichotomy between culture and market or between cultural policy and economic policy.

The approaches are grounded and practical recommendations are developed for improving state regulation of public broadcasting as a universal technological platform for information and communication interaction in society, which through their product contributes to the development of civil society. The approaches to the improvement of the support subsystem the mechanism of state regulation of public broadcasting activities in Ukraine through the justification of the structure of its financial component are proposed. The approaches is proposed to the improvement of the functional subsystem of the mechanism of state regulation of public broadcasting activities in Ukraine are proposed through the introduction of additional actors that will provide feedback in the mechanism.

Key words: mechanism of state regulation of public broadcasting activities, development of civil society, information society, information and communication interaction.

Відповідальний за випуск: Чебан О. І.

Підписано до друку 31.05.2018.
Формат 60x90/16. Папір офсетн.
Гарнітура «Таймс». Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 4/06.

Надруковано з готового оригінал-макету у видавництві
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

Свідоцтво ДК № 1434

від 17 липня 2003 р.

65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22.

т. 705-97-48

www.oridu.odessa.ua